Dolors Serra: ?La independència és un projecte, la catalanitat és una realitat que cal defensar, no la podem banalitzar?

Catalunya Nord | 15-09-2020 | 18:07

Dolors Serra Kiel

Dolors Serra i Kiel (Barcelona, 1953) ha defensat la causa independentista catalana pràcticament tota la seva vida. Enrolada des de ben jove a moviments i formacions polítiques defensores d?aquesta causa, va ser perseguida per la repressió de l?estat espanyol una bona colla d?anys, fins que a finals dels setanta va decidir, juntament amb el seu marit, el també activista Josep de Calassanç Serra, Cala, exiliar-se a França, des d?on ha continuat la lluita reivindicativa i on s?ha forjat una notòria trajectòria com a bibliotecària. ?El problema de fons no és l?enfrontament entre Catalunya i Espanya o entre Còrsega i l?estat francès, el problema de fons és perquè un poble no pot decidir com vol organitzar-se, com vol viure. És un problema sistèmic no de forma, i en això, en mantenir el sistema, tots els poders fàctics fan front comú?, diu.

Des de ben jove ha defensat la causa independentista. En quin moment es troba ara, aquesta lluita?

Dolors Serra. Sí, provinc de la militància independentista al Principat dels anys setanta, concretament del PSAN-P i després IPC. De la militància per uns Països Catalans independents i socialistes. Una militància d?esquerres, que ja tenia una visió global del que vol dir lluitar per una societat lliure de tota mena d?opressions, una societat feminista i ecològicament sostenible. Personalment continuo amb el mateix ideari, no hi ha hagut cap canvi polític, econòmic o social que pugui justificar un canvi en els objectius.

Se?m fa difícil parlar de la causa independentista sense tenir en compte tots els altres aspectes de la societat, però alhora sóc conscient que l?acció de l?estat espanyol (i afegiria de tots els estats europeus) finalment ha fet desvetllar consciències sobre la importància de decidir per nosaltres mateixos què volem ser, i al Principat això s?ha manifestat amb un creixement de la base social independentista. El més important, per mi, és que aquesta base s?ha adonat també que la ?transició? del 78 no va representar cap trencament amb les estructures del franquisme. Això fa que sigui absolutament necessari que aquesta lluita per la independència s?ompli de contingut, es defineixi quin país volem. Crec que en això hi esteu treballant ara al Principat, en definir quina estratègia cal seguir per arribar a la independència d?aquesta part del país i de quin model de societat es vol defensar. La base social necessita propostes de les organitzacions polítiques, espera que trobin una estratègia comuna per al procés independentista, i espera també conèixer els

objectius polítics, econòmics i socials del panorama canviant de sigles. Desitjo, d?altra banda, que el moviment estigui fent reserva de forces per poder ser al carrer quan calgui.

Vostè es va haver d?exiliar als anys setanta. Què en pensa que a ple segle XXI hi hagi exiliats polítics?

D. S. Després del anys setanta hi ha hagut altres exiliats durant el segle XX, no entraré en detalls, però no ho cal oblidar. Els exiliats dels segle XXI són la continuació d?aquest exili permanent, de militants de base, no de quadres polítics, un exili minoritari però existent. Els exiliats i els presos polítics actuals són la mostra, la culminació del fracàs de l?operació ?transició del 78?, la mostra que els interessos d?estat passen davant dels drets, la mostra que els interessos de partit, com a empreses de manteniment del poder, passen davant dels drets de la gent. Perquè no es pugui oblidar que tot això ha estat possible per la complicitat entre les estructures de l?estat i les d?alguns partits polítics.

Com es viu el procés independentista a la Catalunya del Nord?

D. S. Sempre que el Principat es refreda la Catalunya del Nord esternuda. Per experiència personal, sé que qualsevol canvi al sud té influència al nord. Per exemple, la instauració de l?autonomia i del govern de la Generalitat ja va provocar que progressivament es parlés més de catalans que d?espanyols quan es feia referència a la població del Principat. L?(a)frontera permet que tot circuli a través dels lligams entre la gent, de la fluïdesa informativa? Ara tot se sap en temps real i en temps real cal reaccionar. I la Catalunya del Nord pels seu vincles, perquè és Catalunya per a una part dels seus habitants, sempre ha participat en primera línia (potser a la segona fila) en els esdeveniments importants del sud, a través d?aquests que es senten part integrant del projecte.

Per respondre concretament la pregunta, diria que la majoria de la població ho viu amb indiferència, alguns fins i tot amb total desacord però amb capacitat d'ingignar-se quan reben notícies com les de la repressió el 1-O, o les condemnes del judici, o l'exili.

I ho viu amb indiferència i desacord polític perquè el tema de la independència dels pobles és un tema pendent a l?estat francès i a Europa en general. Fa por, es veu com un trencament i no com un projecte.

Amb tot, hi ha un gruix de militants que ha fet, fan i faran grans esforços per participar en el que calgui, per informar i per mantenir la mobilització. Per això va ser possible l?operació urnes o el tall de la frontera del Tsunami Democràtic; per això s?ha aconseguit que un nombre important de municipis signi un manifest comú contra la repressió o es faci un acte setmanal en solidaritat als represaliats.

El rol que adopten l?estat francès i els poders fàctics dificulten la projecció de la realitat objectiva del conflicte polític entre Catalunya i Espanya?

D. S. La realitat objectiva em sembla que tots la tenen molt clara. Guardant totes les distàncies de context polític i econòmic, el problema que té Catalunya amb Espanya és el mateix que té per exemple Còrsega o la Nova Caledònia amb l?estat francès. Altres realitats nacionals a l?estat francès no tenen el mateix nivell de confrontació amb l?estat per raons diverses i pròpies a cadascun dels territoris, però l?estat i els poders fàctics saben que són problemes latents que intenten esmorteir, sempre amb més intel·ligència d?estat que no pas, per exemple l?estat espanyol. El problema de fons no és l?enfrontament entre Catalunya i Espanya o entre Còrsega i l?estat francès, el problema de fons és perquè un poble no pot decidir com vol organitzar-se, com vol viure. És un problema sistèmic no de forma, i en això, en mantenir el sistema, tots els poders fàctics fan front comú.

Al territori nord-català es defensa més la catalanitat que la independència?

D. S. Si parlem de majories és evident, la resposta és sí. La independència és un projecte, la catalanitat és una realitat. Però no ho podem banalitzar perquè fins i tot aquesta realitat cal defensar-la, no és evident per a tothom i és negada i maltractada per alguns. I entre aquests alguns hi ha els poders fàctics, que sovint perquè no es noti el maltractament ho folkloritzen tot. I no faig referència al folklore tradicional, parlo de la concepció folklòrica de la cultura, del ?ser? en un país concret. Saben que la catalanitat folkloritzada no arribarà mai a plantejar un futur propi per a la Catalunya del Nord, ja satisfà als pobres d?esperit i satisfets amb la situació actual. Si defensem la catalanitat (en tota l?amplitud del seu contingut), en el context de l?estat francès, això vol dir, encara que molts s?ho vulguin amagar, trencar amb l?estat, poder decidir.

Té la sensació que l?activisme independentista ha crescut arran de l?anomenat ?procés??

D. S. Doncs us diré que és una qüestió que em provoca un cert malestar. Crec que ha crescut tant proporcionalment la implicació en l?activisme independentista lligat amb el projecte del sud, com ha baixat la capacitat de bastir una alternativa de treball polític al nord en clau independentista, o pel dret a decidir, en el marc de l?estat francès. Perquè no ho podem oblidar: estem a l?estat francès, i aquest és el nostre enemic. Si Catalunya arriba a ser independent no crec que els estats que es van repartir el botí el 1659 tornin a seure per veure què fan amb les comarques del nord. Em preocupa molt la manca d?un projecte polític, al marge dels partits estatals. Dit això, entenc que sigui engrescador implicar-se en un projecte independentista (del sud), que sembla que tingui un camí més obert.

Si parlem de la llengua catalana, quina és la seva situació al territori nord-català?

D. S. Aquest és un tema dur, molt dur, perquè ens obliga a repensar què vol dir la catalanitat de les terres del nord. La situació de la llengua és dolenta. La transmissió familiar està gairebé del tot trencada i la transmissió social molt malmesa. Calen esforços individuals i col·lectius cada dia.

No sóc sociolingüista ni vull fer creure que en sé, però hi ha bones dades sobre l?augment del prestigi del català o sobre l?augment del nombre de pares que voldrien que els seus fills l?aprenguin, però sobre l?augment de l?ús no n?hi ha, de bones. És veritat que es manté un nombre a l?alça de nens escolaritzats en escoles immersives o bilingües, però serà suficient? Aquests nens, que molt sovint només parlen el català a l?escola, quan seran joves què en faran, del català? Amb qui el parlaran?

No vull ser pessimista, perquè jo mateixa participo en entitats que treballen per l?ús del català, però no ens podem amagar que els nostres esforços no estan a l?alçada dels menesters, no arriben a

aturar l?acció aniquiladora dels que fan i desfan (l?estat i altres administracions) i dels indiferents. I en aquest tema cal ser molt vigilants a la folkloització: ni un avi de 90 anys es pot presentar com el darrer parlant, ni un mainatge de 9 com la mostra de la salvació de la llengua. Respectem-los a ells, i no enganyem els altres.

Com a bibliotecària deu conèixer amb precisió quin moment viu la literatura catalana a la Catalunya del Nord actualment.

D. S. Com a bibliotecària, tant al Cedacc com més tard a la Mediateca de Perpinyà, he pogut tenir un contacte directe amb la producció editorial de la Catalunya del Nord, que des d?un punt de vista lingüístic és un reflex de la situació. En general, les editorials, encara que subvencionades, no són projectes militants que volen transformar la realitat, són empreses que han de pagar salaris a finals de mes. Ni ho critico ni ho justifico, ho explico perquè, per exemple, la publicació de llibres d?assaig en català o bilingües és poc rellevant. Si parlem de la literatura en català, diria que es manté en una situació estable però preocupant, perquè no hi ha nous escriptors. També hem tenir en compte que som cinc comarques del conjunt dels Països Catalans, amb la meitat de la població a la plana del Rosselló. No he fet cap estudi comparatiu però segur que moltes comarques no han ?donat? tants escriptors a la literatura catalana.

Actualment, tenim dos coneguts i prolífics autors, en Joan-Lluís Lluís i en Joan-Daniel Bezsonoff, que no són vells, i esperem que tinguin ganes d?escriure encara molts anys, però no son joves promeses. N?hi ha d?altres que publiquen menys i hi ha algunes novetats a nivell de poesia. Em sembla que, excepte un o dos casos, tots els escriptors en català que tenim no han après a escriure en català a l?escola, l?han après més tard. Esperem que les generacions que han après el català a l?escola donin noves i sòlides promeses.

Autor: Redacció